

Datum 2015-05-04
Diarienummer 1.3.1-Å 2015-302
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Dokumenttyp

Remissvar

Förändringar i husavdraget (Fi2015/1728)

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas.

Myndigheten verkar därmed för att det ska vara enkelt att bli och vara företagare och att det ska vara likvärdiga villkor för alla som vill starta, driva och utveckla företag, oavsett kön, ålder, bakgrund, företagsform och bransch. I detta arbete är enkla och tydliga regler utifrån företagens behov samt förutsättningar för företagande på likvärdiga villkor i fokus för Tillväxtverket.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

Myndigheten anser att regeringen bör ta ställning till följande aspekter innan beslut om förändring av husavdraget fattas:

- regeringen bör beakta de ökade kostnader som förändringarna för med sig för företagen och verka för att reducera den osäkerhet som just nu råder i företag som berörs av ROT och RUT.
- en utvärdering av effekterna för svartjobb och illojal konkurrens bör genomföras innan förändringar av regler kring ROT och RUT beslutas.
- regeringen bör beakta de integrations- och jämställdhetsaspekter som förslagen för med sig för anställda och företag verksamma i de aktuella branscherna. Dessa aspekter behöver utvecklas i konsekvensanalysen i promemorian.
- regeringen, om husavdraget förändras, utreder möjligheten att genom reserverade kontrakt (LOU) eller på annat sätt, behålla den högre skattereduktionsnivån för de som väljer att köpa sina RUT-tjänster av arbetsintegrerande sociala företag.

Tillväxtverkets synpunkter

Tillväxtverket instämmer i delar av analysen och förslagen, men vill lyfta fram några aspekter som delvis saknas i promemorian. Myndigheten anser att regeringen bör ta ställning till följande aspekter innan beslut om förändring av husavdraget fattas:

Företagen vill ha tydliga, enkla regler som inte ändras alltför ofta

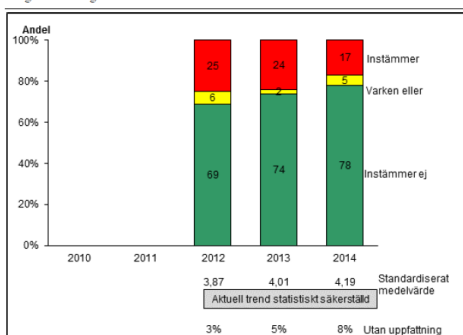
Tillväxtverket vill framhålla att företagen vill ha och behöver stabila spelregler som inte ändras alltför ofta. I praktiken innebär de föreslagna förändringarna om RUT och ROT en administration också för företagen och inte bara för Skatteverket, som måste hantera att RUT och ROT delas upp i två separata 'regelpaket'. I promemorian aviseras också om fler förändringar framöver gällande skattereduktion för RUT och ROT. Det

skapar kostnader och osäkerhet hos företagen. Nyinvesteringar och nyanställningar sker troligen inte i företagen så länge osäkerhet råder om villkor och förutsättningar kring ROT och RUT. Ur företagets synvinkel är det därför bättre att införa samtliga förändringar vid ett och samma tillfälle, än vid flera tillfällen spridda över tid. Det skulle också innebära större möjligheter att med framförhållning ta fram och sprida information, vilket underlättar för företag och hushåll att uppfatta och anpassa sig till de nya reglerna.

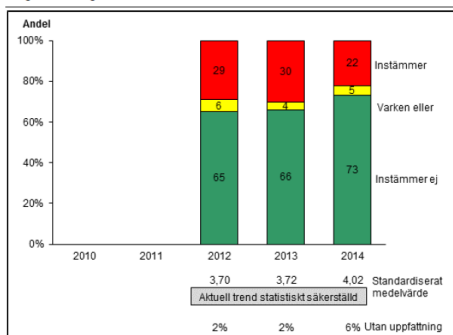
Utvärdering om effekter för svartarbete och osund konkurrens saknas

Skatteverket skriver i 2011 års rapport *Om RUT eller ROT och VITT och SVART* (2011:1) att svartarbete under lång tid var vanligt förekommande i samband med hushållens köp av hushållsnära tjänster och arbeten med koppling till bostad. I skattestatistisk årsbok *Skatter i Sverige 2014* skriver Skatteverket att det år 2012 var väsentligt färre medborgare som kände någon som skattefuskade jämfört med 2006. Skatteverkets egen bedömning är att det sannolikt är de RUT- och ROT-avdrag som införts under denna period som bidragit till den förändring som skett. I rapporten anges att trenden är minst lika stark bland företagen, som tillfrågats om de känner företagare som skattefuskar. Företagen fick också svara på i vilken utsträckning de anser sig vara utsatta för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar. Andelen som instämde i påståendet minskade från 28 till 17 procent mellan 2007 och 2013 års undersökningar. Skatteverkets attitydundersökning för år 2014 visar att toleransen för och kännedomen om svartarbete har minskat, se figurerna nedan.

”Jag känner någon som anlitat svart arbetskraft under det senaste året”

”Jag känner någon som arbetat svart under det senaste året”

Källa: Årlig attitydundersökning 2014, Skatteverket.se

Tillväxtverket konstaterar att ingen utvärdering har gjorts av RUT och ROT sedan Skatteverkets rapport från 2011.

Ambitionen med RUT och ROT var främst att motverka svartarbete och illojal konkurrens samt bidra till ökad sysselsättning och jämställdhet. Mycket tyder på att dessa syften till stor del har uppnåtts. Mot detta måste dels likhetsprincipen vägas in och den effekt som skattereduktionen får relativt andra branscher som inte omfattas av ROT och RUT, dels den allt högre kostnaden för skattereduktionen totalt som blir följden för statskassan.

I promemorian om förändringar i husavdraget beskrivs endast kortfattat förslagets påverkan på andelen svart och vitt utförda tjänster. Tillväxtverket vill därför lyfta risken för att den goda utveckling bryts när det gäller svartarbete, om det av hushållen och företagarna anses bli mer krångligt med de förändringar gällande RUT och ROT som föreslås. Det gäller till exempel den föreslagna åldersgränsen på 65 år vilket styr nivån på taket för RUT-avdraget, 25 000 kr eller 50 000 kr, vilka tjänster som omfattas av RUT-avdraget och den sänkta subventionsgraden från 50 procent till 30

procent gällande ROT-avdraget. Detta bör därför utredas ytterligare innan beslut om förändringar fattas.

En växande ekonomi är viktigt för Sveriges konkurrenskraft. Det förutsätter dels sunda konkurrensförhållanden för företag, dels att branscher har likvärdiga förutsättningar att bedriva näringsverksamhet. Att de vitt utförda tjänsterna ligger kvar på samma nivå eller ökar i ekonomin är angeläget av många olika skäl. Dessa samband och de samhällsekonomiska effekterna av RUT och ROT-avdragen är inte utredda sedan 2011, vilket Tillväxtverket anser bör göras innan förändringar beslutas.

Beskrivning av jämställdhets- och integrationsaspekter brister

Omfattningen på utbetalningar, antalet köpare och utförare skiljer sig åt mellan de verksamheter som omfattas av RUT respektive ROT. Som framgår av tabellen nedan uppgår antalet köpare som använt sig av RUT-avdraget till 616 000 köpare och det fanns nära 18 300 utförare, och drygt 3 miljarder kr i utbetalningar år 2014. Det är således öknings i samtliga variabler, som kan indikera att växande behov av tjänsterna. Motsvarande för ROT är drygt 1 109 000 köpare och omkring 60 000 utförare samt ca. 16.1 miljarder kronor i utbetalningar 2014. Här är ökningen inte lika omfattande, vilket kan indikera en mer mättad marknad.

De olika volymerna gällande RUT och ROT samt ökningen i efterfrågan gällande RUT är dock intressant att lyfta fram. Detta speglar den könsuppdelade arbetsmarknaden, vilket också kort beskrivs i promemorian. Dels köper fler kvinnor RUT-tjänster och fler män köper ROT-tjänster, dels utför fler kvinnor RUT-tjänster och fler män utför ROT-tjänster. Detta innebär att förändringar i RUT och ROT får olika konsekvenser för kvinnor och män, både sett till utförare (utbud) och köpare (efterfrågan).

RUT		ROT			
Utbetalt 2014 (kr)	Antal köpare 2014	Antal utförare 2014	Utbetalt 2014 (kr)	Antal köpare 2014	Antal utförare 2014
3 067 877 439	616 189	18 270	16 900 364 794	1 109 051	68 060
Utbetalt 2010	Antal köpare 2010	Antal utförare 2010	Utbetalt 2010	Antal köpare 2010	Antal utförare 2010
1 353 800 382	320 746	12 879	13 201 263 084	854 774	60 869
Förändring i procent 2010-2014			Förändring i procent 2010-2014		
127 %	92 %	42 %	28 %	30 %	12 %

Källa: Skatteverket.se. Statistik över RUT och ROT (PSI-data), bearbetat av Tillväxtverket

Med utgångspunkt i de jämställdhetspolitiska målen ska villkoren för kvinnors och mäns möjligheter att utföra betalt arbete utanför hemmet vara likvärdiga. Förändringar i RUT och den nuvarande osäkerheten kring regler riskerar att hämma kvinnors möjligheter att starta företag och få anställning i branscher som omfattas av skattereduktion med RUT-avdrag.

Ur tillväxt- och integrationssynpunkt är det viktigt att det finns arbeten för nyanlända, som ännu inte behärskar svenska. Studier visar att ett arbete är bästa sättet för nyanlända att lära sig språket och snabbt komma in i samhället. Det innebär att det är viktigt att det finns arbetstillfällen och möjlighet att driva företag också för de som vill etablera sig på arbetsmarknaden i Sverige, som anställd eller som företagare. Ingångsjobb med låga trösklar är en möjlighet för Sverige att på sikt ta vara på potentialen hos alla människor, oavsett kön, ålder och bakgrund.

Statistiska Centralbyrån (SCB) skriver i tidskriften *Välfärd* (1/2012) att sysselsättningen i branschen har ökat med fyra procent sedan 2007, dvs. att 49 000 personer förvärvsarbetade i lokalvårdsbranschen 2010. Antalet utlandsfödda som arbetar i städföretag har ökat från 35 procent till 48 procent mellan 2000 och 2010. Antalet företagare inom lokalvård har ökat med 24 procent sedan RUT-avdraget infördes 2007. Under samma period ökade antalet företagare med sju procent på hela arbetsmarknaden. Av de nya företagarna utgjorde kvinnorna 59 procent och utrikesfödda kvinnor utgjorde nästan 40 procent av samtliga nya företagare i branschen.

Det är därför angeläget ur ett integrationsperspektiv att ta hänsyn till denna grupp företagare och hur deras företagande påverkas av de föreslagna förändringarna. Den osäkerhet som signaleras om framtiden för företag som verkar inom branscher med RUT-avdrag är stor, inte minst för de så kallade läxhjälpsföretagen. Dessa företag startas ofta av unga och många av de anställda är unga kvinnor och män som via en deltidsanställning i dessa företag parallellt med studier får sin första arbetslivserfarenhet. Dessa aspekter saknas helt i promemorian.

Möjligheter för arbetsintegrerande sociala företag

Det finns idag arbetsintegrerande sociala företag som berörs både av RUT och ROT, och som kan drabbas om det blir förändringar. Det kan leda till färre arbetstillfällen och vägar till jobb och företagande för till exempel långtidsarbetslösa, personer med funktionsnedsättning och utlandsfödda med låg utbildning, dvs. de som arbetar i och ofta driver dessa företag. Många av de som utför tjänsterna i sociala företag är delägare, varav en hög andel är kvinnor.

Vill man mer aktivt utveckla socialt företagande med hjälp av RUT och motverka svartjobb föreslår Tillväxtverket att utreda effekten av att behålla eller utöka RUT-avdraget till hushåll som köper sina hushållstjänster av arbetsintegrerande sociala företag och arbetskooperativ med liknande inriktning. Då riktar man avdraget så att det stärker det sociala perspektivet och ökar jämställdheten. Liknande satsningar har genomförts i Belgien med goda resultat, där man har krav på att 60 procent av arbetskraften ska komma från arbetslöshet för att avdraget ska gälla.

I Sverige utreds för närvarande införandet av så kallade reserverade kontrakt inom Lagen om offentlig upphandling (LOU), vilket skulle göra det möjligt att tilldela arbetsintegrerande sociala företag vissa uppdrag utan konkurrensutsättning. Tillväxtverket föreslår att regeringen, om sänkningen av husavdrag genomförs, utreder möjligheten att genom reserverade kontrakt behålla nivån för arbetsintegrerande sociala företag.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Gunilla Nordlöf. Gunilla Thorstensson har varit föredragande. I handläggningen har även Michael Heuman, Annika Järemo, Eva Johansson, Vukica Bosnjak, Helena Nyberg Brehnfors och Kalle Westberg deltagit.

Gunilla Nordlöf

Gunilla Thorstensson